

ทิศทางการจัดการศึกษาของ มจร วิทยาเขตสุรินทร์: การพัฒนาความเป็น
นานาชาติในการจัดการศึกษาท่ามกลางกระแสการศึกษา
ข้ามชาติในประชาคมอาเซียน

EDUCATIONAL MANAGEMENT DIRECTION OF MCU, SURIN CAMPUS:
INTERNATIONAL DEVELOPMENT IN EDUCATIONAL
MANAGEMENT AMIDST INTERNATIONAL EDUCATION
IN THE ASEAN COMMUNITY

ธนู ศรีทอง

Thanoo Sritong

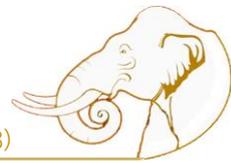
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์

E-mail : Tanusri2564@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มุ่งนำเสนอพัฒนาการการจัดการศึกษาของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ภายใต้ การพัฒนาความเป็นนานาชาติในการจัดการศึกษาท่ามกลางกระแสการศึกษาข้ามชาติในประชาคมอาเซียน โดยใช้การศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสาร แล้วนำมาสังเคราะห์ และวิเคราะห์. ผลการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยมีความจำเป็นต้องเปิดเสรีทางการศึกษาอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ. 2558 ทั้งในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมซึ่งประเทศไทยได้ประกาศ ปฏิญญาสากลต่อชาวโลกว่าจะสร้างคนไทยให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 โดยเน้นในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นความท้าทายสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในการสร้างความเป็นมาตรฐานสากลเพื่อแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษากับนานาชาติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ในฐานะเป็นองค์กรหนึ่งในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาลได้พยายามพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยดำเนินการให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับหลักปณิธานและปรัชญาของมหาวิทยาลัยซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ความว่า “มุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ โดยจัดการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการ

กับศาสตร์สมัยใหม่ ให้นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน” โดยความมุ่งหวังดังกล่าวมีการดำเนินการโดยผ่านพันธกิจของมหาวิทยาลัยในแต่ละด้าน

คำสำคัญ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์, อาเซียน, การพัฒนาการศึกษา

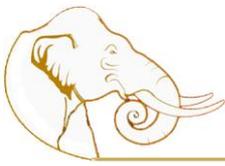
Abstract

This academic article is focused on the educational development of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus under the International Development in Educational Management Amidst International Education in the ASEAN Community. Then synthesized and analyze.

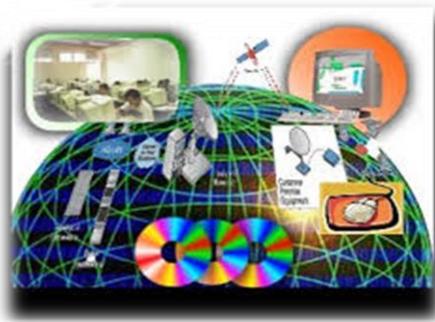
The study indicated that: -

Thai tertiary education is necessary to liberalize education due to globalization and the integration of the ASEAN community in 2017. Both in politics, economy and society, which Thailand announced The Universal Declaration on the World to Build Thai People Ready for the ASEAN Community in 2015, with emphasis on human resource development. In other words Is a challenge to higher education institutions in Thailand to create international standards to compete in the provision of education services with national water Mahachulalongkornrajavidyalaya University Surin Campus As an organization of higher education institutions under the supervision of the government, we have tried to develop the organization to be more efficient and acceptable to society at both the national and international levels. By proceeding in accordance with the vision that is consistent with the principles and philosophies of the university as specified in the Mahachulalongkornrajavidyalaya University Development Plan during the 11th Tertiary Education Development Plan (B.E. 2012-2016) that "aims to develop the university to be an international center for Buddhism education By providing education and development of knowledge, integration with modern science To contribute to the development of the mind and society sustainably. "The aim is carried out through the mission of the university in each area.

Keywords: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surin Campus, ASEAN, Educational Development

บทนำ

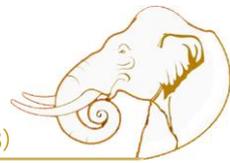

การก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์และการรวมตัวกันของประเทศในกลุ่มอาเซียนทำให้กิจกรรมของมวลมนุษยชาติโดยรวมทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตของแต่ละภูมิภาคเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ด้านหนึ่งเป็นปรากฏการณ์ในเชิงบวกมีผลทำให้สังคมทุกภูมิภาคเกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทุกด้านได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง อีก

ด้านหนึ่งเป็นปรากฏการณ์เชิงลบทำให้สังคมเป็นทาสของวัตถุนิยม มีการแข่งขันแบบเอารอดเอาเปรียบกันอย่างรุนแรง การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาท่ามกลางกระแสดังกล่าวจึงถูกคาดหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาวิกฤติการต่าง ๆ ข้างต้น

ในระดับอาเซียนกำลังเกิดการแข่งขันทางการศึกษาอย่างจริงจังเห็นได้จากนโยบายด้านการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยความร่วมมือของประชาคมอาเซียน กล่าวคือ การอุดมศึกษาในอาเซียนได้กลายเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่และไร้พรมแดนเพื่อตอบสนองการเปิดเสรีการศึกษาทั้งในกรอบอาเซียนและการค้าโลก เป็นผลให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษา การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกตามระบบและรูปแบบการจัดการศึกษาของยุโรปและอเมริกาทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักภาษาหนึ่งในการเรียนการสอน เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และในประเทศที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติและภูมิภาคสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องผลักดันตนเองให้อยู่รอดท่ามกลางกระแสการแข่งขันเพื่อให้บริการแก่สังคมโดยการทำหน้าที่ช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศโดยรวม

มหาวิทยาลัยมีหน้าที่หลักตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยมุ่งดำเนินการในภารกิจ 4 ด้าน กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กล่าวได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือว่าเป็นแหล่งรวมผลผลิตบุคลากรของประเทศในทุกสาขาวิชาชีพ ซึ่งถ้าหากบุคลากรเหล่านั้นเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพก็จะทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติการต่าง ๆ และพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งเจริญรุ่งเรืองสามารถแข่งขันกับสังคมโลกได้อย่างเต็มกำลัง ด้วยเหตุนี้ การบริหารงานด้านการผลิตบัณฑิตของสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีคุณลักษณะความเป็นนานาชาติทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพซึ่งมีความสำคัญต่อการกำหนดความเสื่อมถอย การอยู่รอดและการพัฒนาของประเทศโดยรวม

พัฒนาการการจัดการศึกษาของ มจรวิทยาเขตสุรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ (มจร วิทยาเขตสุรินทร์) ได้รับการจัดตั้งอย่างเป็นทางการในปี พุทธศักราช 2531 ตามมติประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2/2531 เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2531 มีมติเป็นเอกฉันท์ให้จัดตั้งขึ้นโดยมีชื่อว่า “มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ วิทยาเขตสุรินทร์” เป็นวิทยาเขตที่ตั้งอยู่ใน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 5 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตหนองคาย วิทยาเขตขอนแก่น วิทยาเขตอุบลราชธานี วิทยาเขตนครราชสีมา และ วิทยาเขตสุรินทร์ โดยวิทยาเขตสุรินทร์ มีเขตพื้นที่ติดกับประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา

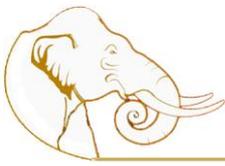
กล่าวในด้านการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ได้เริ่มจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีครั้งแรกใน “คณะสังคมศาสตร์” เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2531 โดยมีนิสิตที่เป็นพระภิกษุสามเณรรุ่นแรกจำนวน 49 รูป และได้มีพัฒนาการการจัดการศึกษาเรื่อยมาตามลำดับโดยตั้งอยู่ที่วัดศาลาลอย (พระอารามหลวง) จังหวัดสุรินทร์

ต่อมา มหาวิทยาลัยฯ ได้รับพระราชบัญญัติรับรองสถานภาพความเป็นนิติบุคคลซึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 และในปี พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัยฯ ทำให้มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์” โดยได้ย้ายการจัดการศึกษาจากวัดศาลาลอย (พระอารามหลวง) จังหวัดสุรินทร์ มาตั้งอยู่ที่สาธารณประโยชน์ป่าสักกรือมซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลนอกเมืองได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้มหาวิทยาลัยฯ ใช้ประโยชน์จำนวน 100 ไร่ โดยตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 8 บ้านโคกกระเพา(ห้วยเสนง) ตำบลนอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

หลังจากได้มีพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ที่มหาวิทยาลัยฯ ได้พยายามพัฒนาการจัดการศึกษามาตามลำดับโดยยึดตามแนวปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์สถาปนามหาวิทยาลัยฯ ซึ่งมุ่งหวังเพื่อให้การศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุ

สามเณรและคฤหัสถ์ รวมถึงการยึดหลักปรัชญาและวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย ได้แก่ จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม เชื่อมโยงการเรียนรู้ในภูมิภาคและประเทศเพื่อนบ้านและมุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยฯ เปิดดำเนินการผลิตบัณฑิตทั้งหมด จำนวน 3 คณะ ได้แก่ คณะพุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ โดยเปิดการเรียนการสอนในแต่ละระดับหลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น 6 สาขาวิชา ประกอบด้วย

ระดับปริญญาตรี จำนวน 5 สาขาวิชา ได้แก่

- 1) สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
- 2) สาขาวิชาสังคมศึกษา
- 3) สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ
- 4) สาขาวิชารัฐศาสตร์
- 5) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ระดับปริญญาโท จำนวน 1 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมี นิสิตจำนวนทั้งสิ้น 522 รูป/คน มีบุคลากรทั้งสิ้น 67 รูป/คน แบ่งเป็นอาจารย์ จำนวน 30 รูป/คน และ ตำแหน่งปฏิบัติการวิชาชีพ จำนวน 37 รูป/คน มีอาคารเรียนและอาคารบริการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 หลัง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556)

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ซึ่งใช้วิธีรวบรวมข้อมูล และการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ขั้นสำรวจเอกสารเป็นขั้นการสำรวจเอกสารต่างๆ คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกทั้งฉบับภาษาบาลีและ ฉบับภาษาไทย คัมภีร์อรรถกถา ฎีกา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา วารสารและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อวางกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยคัมภีร์พระ ไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา และตำราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

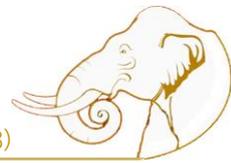
2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการบันทึกข้อมูลดังนี้ คือ ย่อความให้ ได้ใจความตรงตามความหมายของข้อความเดิม บันทึกโดยถอดข้อความเป็นข้อความของผู้วิจัยเอง คัดลอก ข้อความเป็นข้อความที่ผู้วิจัยต้องการอ้างอิงเพื่อสนับสนุนความคิดของผู้วิจัย ข้อความที่เป็นพุทธพจน์ที่ ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก

3. ขั้นตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก่อนการวิเคราะห์ผู้วิจัยได้ตรวจสอบ ความถูกต้องของข้อมูล โดยตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล เมื่อได้ตรวจสอบเรียบร้อยแล้วจึงนำมาจัด เรียงลำดับก่อนและหลังเรียงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

5. ขั้นสรุปผล เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ในแต่ละ ประเด็นมาสรุปเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนการเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

6. ขั้นเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยได้เขียนรายงานการวิจัยตามกรอบที่กำหนดไว้ในคู่มือการทำ วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ร่องรอยผลการดำเนินงานที่แสดงถึงความเป็นนานาชาติ

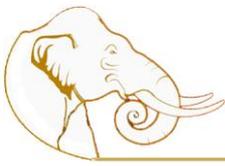

เมื่อได้ศึกษาถึงผลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ จะพบได้ว่ามหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการบางประเด็นที่สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นนานาชาติอยู่บ้าง ซึ่งอาจจะมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความเป็นนานาชาติด้วยหรือไม่ นั้นไม่ใช่ประเด็นสำคัญ แต่สิ่งที่มหาวิทยาลัยฯ ได้ดำเนินการนั้น เป็นสิ่งที่บ่งถึงความพยายามจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม อย่างน้อยทำให้เห็นได้ว่าถ้ามหาวิทยาลัยฯ มีนโยบายที่ชัดเจนในการพัฒนาไปสู่ความเป็นนานาชาติ ย่อมไม่ใช่สิ่งที่เป็นไปได้ ร่องรอยโดยบังเอิญที่แสดงความเป็นนานาชาติดังกล่าว ได้แก่ (1) การเปิดรับนิสิตชาวต่างประเทศให้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ (2) การจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรบัณฑิตศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (3) การจัดโครงการศึกษาพระพุทธศาสนาในพระเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม และ (4) การทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในต่างประเทศโดยคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยฯ ดังจะได้กล่าวต่อไป

ในด้านนิสิตชาวต่างประเทศ ส่วนงานวิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ได้เปิดรับนิสิตชาวต่างประเทศเพื่อเข้าศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีนิสิตจากหลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศราชอาณาจักรกัมพูชา ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศศรีลังกา ประเทศบังคลาเทศ และประเทศเนปาล เป็นต้น ซึ่งได้สำเร็จการศึกษาไปแล้วส่วนหนึ่งในปีการศึกษา ก่อน 2557 และกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยฯ ในปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งสิ้น 39 รูป โดยแบ่งเป็น ชาวกัมพูชา 25 รูป ชาวเวียดนาม 12 รูป ชาวเนปาล 1 รูป ชาวศรีลังกา 1 รูป

ในด้านการทัศนศึกษาต่างประเทศส่วนงานสาขาวิชาพระพุทธศาสนา ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์สุรินทร์ ได้จัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในต่างประเทศมาอย่างต่อเนื่องทุกปีในหลาย ๆ ประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ประเทศสาธารณรัฐจีน เป็นต้น โดยมีกิจกรรมศึกษาจาริกวัฒนธรรม วิถีชีวิต แหล่งอารยธรรม และเสวนาแลกเปลี่ยนทรรศนะทางวิชาการเกี่ยวกับสถานการณ์พระพุทธศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น

ในด้านการจัดโครงการศึกษาพระพุทธศาสนาในพระเทศกัมพูชาและประเทศเวียดนาม ซึ่งดำเนินการโดยสำนักวิชาการวิทยาเขตสุรินทร์ ได้มีการนำผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยฯ เดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา ประเทศเวียดนาม โดย

มีการสัมมนาในกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรม และบทบาทของวัดของประเทศไทย ประเทศกัมพูชา และประเทศเวียดนาม

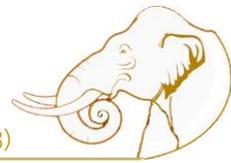
ในด้านงานวิจัยในต่างประเทศ มีคณาจารย์กำลังทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลในต่างประเทศ กัมพูชา จำนวน 2 โครงการ

ร่องรอยแสดงความเป็นนานาชาติที่ปรากฏในแผนพัฒนามหาวิทยาลัย

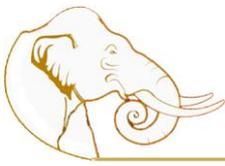
จากการศึกษาเอกสารแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2555-2559) ปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2556 พบว่า มหาวิทยาลัยฯ ได้วางยุทธศาสตร์และกำหนดกลยุทธ์ภายใต้กรอบแผนงาน 4 งาน ได้แก่ แผนงานจัดการศึกษาอุดมศึกษา แผนงานวิจัย แผนงานบริการวิชาการ และแผนงานศาสนาศิลปวัฒนธรรม รวม 5 ยุทธศาสตร์ 26 กลยุทธ์ และได้วางยุทธศาสตร์และกำหนดกลยุทธ์ภายใต้กรอบพันธกิจ 5 ด้าน ได้แก่ พันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านการบริหารจัดการ รวม 5 ยุทธศาสตร์ 26 กลยุทธ์

สรุปร่องรอยที่แสดงถึงความเป็นนานาชาติที่ปรากฏในแผนพัฒนาฯ ดังกล่าว พบว่า มียุทธศาสตร์ที่เอื้อต่อการพัฒนาความเป็นนานาชาติ จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ 6 กลยุทธ์ 9 มาตรการ 9 โครงการ/กิจกรรม ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	มาตรการ	โครงการ/กิจกรรม
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตบัณฑิต และการ พัฒนาการจัดการ เรียนการสอนที่มี คุณภาพและ มาตรฐาน	กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาและ ส่งเสริมศักยภาพของ คณาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการ จัดกิจกรรมการเรียน การสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ	มาตรการที่ 3 ส่งเสริมและ สนับสนุนให้บุคลากรสาย วิชาการได้รับการอบรม สัมมนา ทุกรายงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ	-โครงการพัฒนา บุคลากรสายวิชาการ
	กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนา วิทยาเขตให้เป็น ศูนย์กลางการศึกษา พระพุทธศาสนา ระดับชาติและ นานาชาติ	มาตรการที่ 1 ดำเนินการ เปิดหลักสูตร พระพุทธศาสนานานาชาติ	-โครงการเปิดหลักสูตร พุทธศาสนานานาชาติ
		มาตรการที่ 2 ดำเนินการ จัดตั้งศูนย์ภาษา	-โครงการจัดตั้งศูนย์ ภาษา
		มาตรการที่ 3 ส่งเสริมให้มี การแลกเปลี่ยนคณาจารย์	-โครงการแลกเปลี่ยน คณาจารย์และนิสิตกับ สถาบันในภูมิภาคอาเซียน

		และนิสิต	
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนา ระดับชาติและนานาชาติ	กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนา นักวิจัยและผลิตผลงานวิจัยด้าน พระพุทธศาสนาและ สร้างเครือข่ายความร่วมมือนักวิจัยหรือการ วิจัยระดับชาติหรือนานาชาติ	มาตรการที่ 2 สนับสนุนให้ คณาจารย์และบุคลากรด้านการวิจัยมีการผลิตผล งานวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติ	-โครงการวิจัยด้าน พระพุทธศาสนาหรือ สาขาอื่นในระดับชาติ หรือนานาชาติ
		มาตรการที่ 3 ส่งเสริมให้มีการทำข้อตกลงความร่วมมือทางด้านการวิจัยในระดับชาติหรือนานาชาติ	-โครงการเครือข่ายความร่วมมือทางด้าน การวิจัยในระดับชาติ หรือนานาชาติ
	กลยุทธ์ที่ 8 ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ ผลงานวิจัยใน ระดับชาติหรือนานาชาติ	มาตรการที่ 2 จัดเวทีและ สนับสนุนให้คณาจารย์และ บุคลากรด้านการวิจัย เผยแพร่ผลงานวิจัย ระดับชาติหรือนานาชาติ	-โครงการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัย ระดับชาติหรือนานาชาติ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทำนุบำรุง พระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน อย่างยั่งยืน	กลยุทธ์ที่ 10 ส่งเสริมให้นำผลการวิจัยเข้า ประกวดในระดับชาติ หรือนานาชาติ	มาตรการที่ 1 สนับสนุนให้ คณาจารย์หรือบุคลากรด้านการวิจัยนำผลการวิจัยเข้า ประกวดในเวทีระดับชาติ หรือนานาชาติ	-กิจกรรมการสนับสนุน ให้คณาจารย์หรือ บุคลากรด้านการวิจัยนำ ผลการวิจัยเข้าประกวด ในเวทีระดับชาติหรือนานาชาติ โดยสนับสนุนในด้าน งบประมาณหรือการ พิจารณาความดี ความชอบ
		กลยุทธ์ที่ 18 พัฒนา วิทยาเขตให้เป็นแหล่ง เรียนรู้ด้านพุทธศิลป์ ประเพณีวัฒนธรรม ไทยในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และ นานาชาติ	มาตรการที่ 3 จัดทำระบบ ฐานข้อมูลและเผยแพร่ทั้ง ระบบภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ

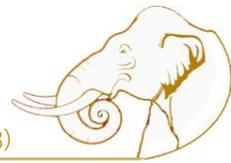
ประชาคมอาเซียนภายใต้กระแสการเปิดเสรีทางการศึกษา

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations หรือ ASEAN) ซึ่งมีสมาชิกอาเซียนทั้งหมด 10 ประเทศ มีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียน คือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค อำนวยความสะดวก สันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การ

พัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกีดกันอยู่ดีของประชาชนบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิกนอกจากนี้ ประเทศในกลุ่มอาเซียนยังได้กำหนดให้มีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียน ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ โดยวัตถุประสงค์ของกฎบัตรอาเซียน คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเคารพกฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ กฎบัตรจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียน เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental Organization) ซึ่งประกอบด้วยข้อบทต่าง ๆ 13 บท 55 ข้อ อย่างไรก็ตามประชาคมอาเซียนมุ่งสร้างความร่วมมือใน 3 เสาหลัก คือประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community-APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) โดยเฉพาะในเสาหลักสุดท้ายด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน โดยอาเซียนได้ตั้งเป้าเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในปี 2558 โดยมุ่งหวังเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนรวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน โดยได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม 3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม 4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และ 6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา

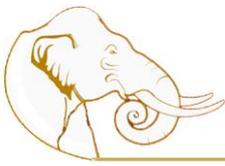
จากการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ในปี 2558 เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ณ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ผู้อำนวยการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และ

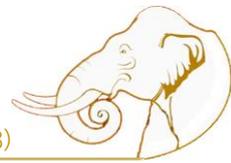
ผู้แทนกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบร่างนโยบายเพื่อดำเนินงานตาม ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ด้านการศึกษา จำนวน 5 นโยบาย ดังนี้นโยบายที่ 1 การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 นโยบายที่ 2 การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อ เตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยี สารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และ การเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน รวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคนนโยบายที่ 3 การ พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียนรวมทั้งเพื่อให้มี การยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา ต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอด ชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพ ทั้งในขั้นต้นและขั้น ต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของ อาเซียนนโยบายที่ 4 การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนา ความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆเพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิด เสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานนโยบายที่ 5 การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ ประชาคมอาเซียน

โลกาภิวัตน์มิได้นำมาซึ่งการค้าเสรีข้ามชาติแต่ลำพังหากยังนำเอาการศึกษาและอุดมศึกษาเข้าไปใน ฐานะสินค้าบริการด้วยการเจรจาตกลงมีการพิจารณาร่วมกันของสินค้าชนิดต่าง ๆ ร่วมกับการพิจารณาการ อุดมศึกษาเป็นการเฉพาะด้วย หลายประเทศที่มีการอุดมศึกษาก้าวหน้าได้มีแนวนโยบายใช้อุดมศึกษาเป็น ประโยชน์ด้านการค้าระหว่างประเทศ และเป็นแหล่งรายได้ของประเทศหรือของสถาบันของตน ด้วยการ ขยายตัวของเทคโนโลยีการสื่อสารสารสนเทศ บริการอุดมศึกษาข้ามชาติมีลักษณะพิเศษและแปลกใหม่ที่ กลไกการค้ากับดูแลที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอ การแข่งขันจึงอยู่ในสภาพที่ไม่มีการกีดกันที่ดีและการกำกับดูแลไม่ ทัวถึง นำไปสู่สภาพการได้เปรียบเสียเปรียบที่ไม่ยุติธรรมสามารถเอาเปรียบกันได้ ความเหลื่อมล้ำ และความขัดแย้งระหว่างประเทศและสถาบันต่าง ๆ อาจเพิ่มขึ้นเป็นผลเสียทั้งในระยะสั้นและระยะยาว หากพิจารณาความสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยไทยกับมหาวิทยาลัยในประเทศเพื่อนบ้านเป็นตัวอย่าง จะเห็น ว่า หลักการของการค้าเสรีภายใต้ระบบทุนนิยมที่มุ่งกำไรสูงสุดอาจได้ประโยชน์ในระยะสั้น เป็นรายได้ของผู้ ที่เข้มแข็งกว่า แต่ในระยะยาวการที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในภูมิภาคหรือในโลกได้ร่วมมือช่วยเหลือกัน สร้าง ความเจริญร่วมกันด้วยธรรมาภิบาลไม่ตรีน่าจะเป็นคำตอบที่ดีกว่าเป็นอันมาก (จรัส สุวรรณเวลา, 2551)

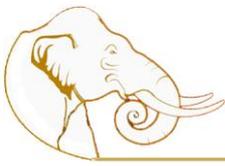
กระแสการเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษานับเป็นกระแสที่รุนแรงซึ่งมีอาจหลีกเลี่ยงได้ใน สภาวะการณ์ที่อุดมศึกษาเป็นสินค้าบริการนี้ กลไกตลาดที่ตั้งอยู่บนฐานของกำไรและผลประโยชน์จึงเป็นหลัก

สำคัญที่กำกับข้อตกลง ขณะเดียวกันก็มีกระแสที่ไม่เห็นด้วยคู่ขนานกันไป องค์การยูเนสโกและที่ประชุมในวงการศึกษาหลายแห่งได้แสดงจุดยืนที่แตกต่างออกไป คือเห็นว่าการศึกษามีส่วนอยู่น้อยที่นำไปสู่ประโยชน์ของสังคมโดยรวมหากเป็นสินค้าก็ต้องถือว่าเป็นสินค้าสาธารณะไม่ใช่สินค้าเอกชนที่มุ่งประโยชน์ของปัจเจกชน การศึกษามีความสำคัญควรเป็นการร่วมมือช่วยเหลือกันเพื่อใช้วิชาการขั้นสูงในการพัฒนาประเทศต่างๆ ร่วมกัน การขยายตัวของระบบอุดมศึกษาและการปรับเปลี่ยนของระบบความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศ ได้เพิ่มบทบาทของการค้าเสรีด้านบริการอุดมศึกษาและการอุดมศึกษาข้ามชาติทั้งด้านปริมาณความหลากหลายและความสลับซับซ้อน ข้อตกลงเปิดการค้าเสรีเป็นการตกลงด้วยสนธิสัญญาระหว่างประเทศจึงมีถ้อยคำและกระบวนการที่มีความหมายจำเพาะ ยกที่จะเข้าใจทั้งยังมีรูปแบบใหม่ๆ เช่น การศึกษาทางไกลผ่านระบบสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต การเปิดสาขาในต่างประเทศ การร่วมลงทุน และการให้สัมปทานเครื่องหมายการค้าและระบบการเรียนการสอน เป็นต้น กฎระเบียบและกลไกกำกับดูแลซึ่งมีอยู่แต่เดิมไม่ครอบคลุมการบริการการศึกษาในรูปแบบใหม่เหล่านี้ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจึงยังคาดการณ์ได้ไม่ชัดเจน นอกจากนี้การเจรจาทำข้อตกลงยังเป็นการเจรจาในแนวกว้างสำหรับสินค้าหลายชนิดและอุดมศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสินค้าบริการ การเตรียมข้อมูลและเหตุผลในการเจรจาจึงกระทำให้รอบด้านได้ยากยิ่งในสภาพที่การเจรจาต้องกระทำเป็นการลับด้วยแล้ว โอกาสเกิดผลกระทบที่ไม่ได้คาดคิดไว้ล่วงหน้าหรือไม่ได้เตรียมความพร้อมจึงมีความเป็นไปได้สูงมากสำหรับประเทศไทย พัฒนาการของอุดมศึกษาได้ก้าวหน้าไประดับหนึ่งแล้วแต่ยังต้องเร่งการพัฒนาต่อไป อุดมศึกษาไทยมีฐานะเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคผลทางบวกของการเปิดเสรีทางการค้าคือเป็นโอกาสในการกระตุ้นและเร่งรัดการพัฒนาอุดมศึกษาไทยทั้งในด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาที่มุ่งความครอบคลุมและเข้าถึงของประชากรและการพัฒนาด้านคุณภาพรวมทั้งความลึกซึ้งของศาสตร์และเทคโนโลยีทันสมัย ขณะเดียวกันอาจเป็นโอกาสการสร้างแหล่งรายได้ของสถาบันและเป็นแหล่งรายได้ของประเทศในรูปแบบเงินตราต่างประเทศ ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์อาจเกิดขึ้นได้จากการถูกเอาเปรียบและการให้บริการที่ด้อยคุณภาพตลอดจนการด้อยความสามารถในการแข่งขันของสถาบันของไทยเนื่องจากระบบที่ขาดประสิทธิภาพและความคล่องตัว รวมทั้งความจำกัดของทุน กระแสอุดมศึกษาจากต่างประเทศยังอาจนำวัฒนธรรมโลกาภิวัตน์ซึ่งมีทั้งด้านบวกด้านลบซึ่งต้องการการรับมืออย่างมียุทธศาสตร์ ได้แก่ รูปแบบที่หนึ่งของการบริการข้ามชาติคือการให้บริการข้ามแดนที่สามารถขยายตัวได้มากโดยใช้การสื่อสารทางไกลและระบบอินเทอร์เน็ตแต่ส่งผลให้การกำกับดูแลกระทำได้ยากหรือกระทำไม่ได้ต้องหากกลไกใหม่ในการประกันคุณภาพ การรับรองวุฒิ และการรับรองสถาบันที่ให้บริการยังมีสถาบันที่มีชื่อเสียงจากต่างประเทศให้บริการในรูปแบบนี้เพื่อมุ่งหารายได้และสภาพสังคมนิยมใบประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรจากต่างประเทศความสลับซับซ้อนในประเด็นนี้ยังมีมากขึ้น รูปแบบที่สองคือการไปรับบริการในต่างประเทศและการรับนักศึกษาต่างชาติเข้ามาเรียนในสถาบันภายในประเทศ การดำเนินการในรูปแบบนี้ค่าเล่าเรียนย่อมสูงเป็นภาระทางเศรษฐกิจมากขึ้นและมีผลกระทบต่อความเสมอภาคโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส สำหรับประเทศเพื่อนบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ

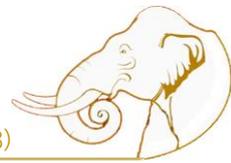

แนวคิดเชิงการค้าที่มุ่งหาทำไรน่าจะมีผลเสียในระยะยาวจึงควรเน้นการร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างประเทศ รูปแบบที่สามคือการเข้าไปเปิดกิจการค้าด้านบริการอุดมศึกษาในต่างประเทศกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในลักษณะต่างๆ การเพิ่มการแข่งขันอาจนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพแต่อาจเกิดสภาวะการอยู่รอดของผู้ชนะและการสูญพันธุ์ของผู้แพ้ สถาบันอุดมศึกษาที่ไม่สามารถแข่งขันได้จะต้องปิดกิจการลง รูปแบบที่สี่คือการเคลื่อนย้ายของบุคคลต่างสัญชาติเมื่อเกิดขึ้นโดยเสรีอาจเกิดประโยชน์จากการมีทรัพยากรบุคคลเพิ่มขึ้นเพื่อเสนอความจำเป็นหรืออาจเกิดภาวะสมองไหลออกเกิดความยากลำบากในการกำกับดูแลการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภคบริการวิชาชีพและการวางแผนกำลังคน จุดอ่อนในระบบจัดการอุดมศึกษาของไทยในสภาวะการณ์ปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษาข้ามชาติ ได้แก่ 1) การเข้าถึงและความเสมอภาคในโอกาสเข้าสู่อุดมศึกษาตามความสามารถยังมีอย่างจำกัด ประชาชนจำนวนมากยังมีฐานะยากจนแม้ว่าจะมีสมมติและมีความประสงค์จะเรียนระดับอุดมศึกษาแต่ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงสามารถเข้าถึงอุดมศึกษาได้ 2) คุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพยังด้อยทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับบริการข้ามชาติ กลไกการรับรองคุณภาพ การรับรองสถาบันการศึกษา การรับรองวุฒิการศึกษา และการคุ้มครองผู้บริโภคยังขาดประสิทธิภาพ 3) การขาดข้อมูลข่าวสารและการตื่นตัวของระบบอุดมศึกษาไทยที่จะปรับตัวให้ทันกับกระแสที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ 4) การขาดความสามารถและความคล่องตัวในการปรับเปลี่ยนของระบบบริหารอุดมศึกษาตลอดจนทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง (คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548) กล่าวอีกนัยหนึ่ง การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาซึ่งเป็นผลประการหนึ่งของกรอบความตกลงทางกฎหมายของความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade – in – Services: GATS) อาจส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยไม่มากนักน้อยสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งอุดมด้วยภูมิปัญญาของชาตินั้นควรจะได้เตรียมรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตลอดจนมีข้อเสนอแนะและคำตอบที่เป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการกับอุดมศึกษาให้สมกับเป็นผู้นำทางความคิดของสังคมเพื่อสามารถพาประเทศชาติให้รอดพ้นจากการคุกคามในรูปแบบใหม่ของธุรกิจการศึกษา (educational business) ประเด็นที่น่าสนใจคือมหาวิทยาลัยจะจัดการศึกษาในส่วนที่ควรเป็นประโยชน์ของสาธารณะ (public interest) ได้อย่างไรโดยไม่ให้ธุรกิจการศึกษาส่งผลกระทบในเชิงคุณภาพและปรัชญาทางการศึกษา ผลกระทบหนึ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในส่วนที่ผู้เกี่ยวข้องได้ทำความตกลงไปแล้วคือเรื่องของการเรียนการสอนในโรงเรียนนานาชาติ การฝึกอบรมระยะสั้น และอาชีวศึกษา เป็นต้น เพราะการตกลงที่อาจขาดการป้องกันผลกระทบในระยะยาวที่ตีพอสี่ที่น่าจะเป็นประเด็นสำคัญคือการศึกษา ระดับอุดมศึกษาจะหาทางป้องกันในเรื่องความตกลงต่างๆ อย่างไรจึงจะเป็นผลดีในภาพรวมของประเทศ เพราะปัจจุบันประเทศมหาอำนาจมีแนวโน้มที่จะทำความตกลงเปิดเสรีระดับภูมิภาคและระดับทวีปภาคี (regional trade area) ซึ่งรวมเขตการค้าเสรีระดับทวีปภาคี (bilateral free trade area: FTA) เพราะจะได้ผลประโยชน์มากกว่าการเจรจาพหุภาคีในการต่อรองกับประเทศที่ด้อยกว่าและมีการเตรียมในเรื่องดังกล่าวน้อย (ธีระพร วีระถาวร, 2548)

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันถือเป็นสินค้าสาธารณะ (public goods) ที่ประชากรโลกจากทุกประเทศสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาได้อย่างเสรีโดยไม่มีขีดจำกัดอันเนื่องมาจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของระบบเทคโนโลยี และกลยุทธ์การบริการทางการศึกษาที่หลากหลาย ในรูปแบบ e-Learning, Distance Learning หรือการขยายวิทยาเขตขนาดเล็กของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศอื่น กอปรกับสังคมไทยให้ความสำคัญกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ซึ่งกลุ่มประเทศอาเซียนจะมีการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีด้านสินค้า การบริการ แรงงานฝีมือ และการลงทุน ดังนั้น ระบบอุดมศึกษาไทยควรเตรียมขับเคลื่อนการปรับตัวในทุกมิติโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะเน้นส่งเสริมสนับสนุนในประเด็นหลัก อาทิ (1) การสร้างเสริมคุณภาพหลักสูตรด้วยกลไกกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาผ่านระบบ CHE QA online และการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงเข้าสู่ระบบเกณฑ์คุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ educational criteria for performance excellence ซึ่งมีตัวย่อว่า EdPEx (2) การส่งเสริมระบบกำกับดูแลอุดมศึกษาโดยให้อิสระในการบริหารจัดการ (autonomy) แก่สถาบันอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงการตรวจสอบได้ (accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา (3) ระบบสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยและงานสร้างสรรค์ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถเชิงการแข่งขันและสนับสนุนการเงินอุดมศึกษาผ่านรูปแบบกองทุนเพื่อยืมเงินเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ต้องดำเนินการคู่ขนานกันโดยมุ่งเน้นให้จัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพขาดแคลนหรือสาขาวิชาที่เป็นไปตามแผนพัฒนากำลังคนและความต้องการของประเทศ (4) ส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการของคณาจารย์ที่เป็นนักวิชาการสายรับใช้สังคมให้เข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ (ผศ.) รองศาสตราจารย์ (รศ.) และศาสตราจารย์ (ศ.) โดยระบบประเมินผลงานวิจัย บริการวิชาการ สร้างองค์ความรู้และตำราที่มีความหลากหลาย ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาควรดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐ สังคม เศรษฐกิจ โดยการกำหนดอัตลักษณ์ให้ชัดเจนว่ามุ่งหมายที่จะเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกลุ่มเน้นการผลิตบัณฑิต หรือกลุ่มสถาบันเฉพาะทางหรือกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยเพื่อแสดงการพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตให้ชัดเจน นอกจากนี้ ควรมีทิศทางที่ชัดเจนในบทบาทการวิจัยและสามารถนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี ผลงานสร้างสรรค์ใช้เป็นทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property) เพื่อสร้างวงจรรายได้ของสถาบัน ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเน้นการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตที่มีสมรรถนะสูงทั้งองค์ความรู้และทักษะการปฏิบัติงานได้จริงสอดคล้องตามความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิตโดยการจัดการหลักสูตรแบบการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (work-integration learning) รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายอุดมศึกษาในประเทศและเครือข่ายอุดมศึกษาระดับนานาชาติเพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาผลงานวิจัย ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี คณาจารย์ และนักศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556)

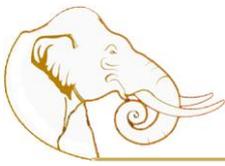
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะเป็นองค์กรหนึ่งในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาลได้พยายามพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและ

เป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ โดยดำเนินการให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาและปรัชญาของมหาวิทยาลัยซึ่งได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ความว่า “มุ่งพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ โดยจัดการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน” โดยความมุ่งหวังดังกล่าวมีการดำเนินการโดยผ่านพันธกิจของมหาวิทยาลัยในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) มุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตและบุคลากรที่ผ่านการศึกษาบรม เป็นผู้มีความรู้ มีปฏิบัติหน้าที่ดี มีใจ ใฝ่รู้ ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความสามารถและทักษะในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาและพัฒนาสังคม 2) มุ่งส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ก้าวไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างความรู้ใหม่ในการพัฒนามนุษย์สังคมและสิ่งแวดล้อมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสมดุลและสันติสุข รวมทั้งการสร้างเครือข่ายกับสถาบันที่มีชื่อเสียงทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้นำไปสู่ความเป็นสากล 3) มุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการในรูปแบบที่หลากหลาย มีการบริการหรือบริหารเพื่อให้พัฒนาพระพุทธศาสนาพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน มีความมุ่งมั่นในการให้บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่คณะสงฆ์และสังคม รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ และความร่วมมืออันดีระหว่างพุทธศาสนิกชนในระดับชาติและนานาชาติ 4) มุ่งเสริมสร้างการศึกษาผสมผสานทางวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในประชาคมโลกด้านพระพุทธศาสนาโดยการทะนุบำรุงและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทยเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การรักษาความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี เพื่อเป็นการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล องค์กรและสังคม 5) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กร กฎระเบียบ การบริหาร และพัฒนาบุคลากรให้เกิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยยึดหลักการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล (มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ม.ป.พ)

สรุป

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยมีความจำเป็นต้องเปิดเสรีทางการศึกษาอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์และการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปีพ.ศ. 2558 ทั้งในด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมซึ่งประเทศไทยได้ประกาศ ปฏิญญาสากลต่อชาวโลกว่าจะสร้างคนไทยให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 โดยเน้นในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหลัก กล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นความท้าทายสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในการสร้างความเป็นมาตรฐานสากลเพื่อแข่งขันในการให้บริการด้านการศึกษากับนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2548). *อนาคตอุดมศึกษาไทยภายใต้กระแสการค้าเสรีข้ามชาติ*.
กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.

จรัส สุวรรณเวลา. (2551). *ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *รายงานผลการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน
วิทยาเขตสุรินทร์ ปีการศึกษา 2556*. เอกสารอัดสำเนา.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *แผนพัฒนามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*, (ม.ป.ท. : ม.ป.พ. อัด
สำเนา.
